

Schoonheid van de Vlaamse schuur

Pieter Parel van Stichting de Brabantse Boerderij bewondert het gebint van de Vlaamse schuur op landgoed Hondsdonk bij Ulvenhout. Wij kijken met hem mee.

PAGINA 6/7

FOTO RON MAGELSE / MET FOTOBURO

De Vlaamse

Vroeger had bijna elke boerderij in de regio een Vlaamse schuur. Nu vecht een stichting voor behoud van dit erfgoed.

door **Berry van der Heijden**

Een ochtend langs Vlaamse schuren in de regio met boerderijvrienden van Stichting de Brabantse Boerderij (SdBB) is een duik in de geschiedenis van het boerenland. Een verhaal van liefde voor ankergebinten, kreupele stijlen, mooie poeren en korbelen. Beschrijvingen van antieke draagconstructies, met frisse, gedroomde lijnen van een topmodel.

Pedro Schamp, George Dirven en Pieter Parel zijn de gidsen op deze mooie tocht langs vier Vlaamse schuren. Langs bouwwerken met een eigen karakter en geschiedenis. En een verhaal van de eigenaar, die de liefde heeft verklaard aan dit Brabants erfgoed. Zo groeien de schuren in waarde van ballast tot kostbaar schilderij, zoals een van de eigenaren het noemt. En zo hoort de SdBB het graag. Mensen met passie voor behoud van historisch erfgoed.

Vlaamse schuren komen alleen in delen van Brabant en Vlaanderen voor. De meeste staan in de Baronie van Breda, een deel van de Meierij van Den

Bosch en aan de oostzijde van de Peel. Ze zijn vanaf de zeventiende eeuw gebouwd, altijd met dezelfde indeling. Een ingang voor de kar en een uitgang. Zo kon de oogst worden gelost en opgetast. En als er graan geoogst was kon dat op de houten vloer gedorst.

De kern van de Vlaamse schuur is het gebint. Deze - niet de muren - draagt de kap. Een gebint bestaat uit twee staanders en een ligbalk en staat op houten of stenen poeren (verhoogde

•••

De kern van de Vlaamse schuur is het gebint. Deze houten constructie in de vorm van een niet, draagt de schuur

fundering) om rotten te voorkomen. Hoe langer de schuur, hoe meer gebinten. Vroeger hadden bijna alle boerderijen in de Baronie een Vlaamse schuur voor extra ruimte. Overigens heeft de schuur weinig met Vlaanderen te maken. De naam is na de oorlog bedacht door een bouwhistoricus, die ze qua bouw vond lijken op Vlaamse kathedraalachtige abdijschuren zoals er nog staan in Tongerlo en in Bokrijk.

• De kenmerkende opstaande hoek aan beide zijden maakte het mogelijk dat een hoge kar kon doorrijden.

Landgoed Hondsdonk, Ulvenhout

Hanneke Prisse woont op een boerderij die hoort bij landgoed Hondsdonk ten zuiden van Ulvenhout. Als voormalig bewoonster van landhuis Hondsdonk (1795) keek ze altijd uit op de knusse cottage (1804) met Vlaamse schuur. Inmiddels woont Hanneke er zelf en is ze bezig met het in oorspronkelijke staat terugbrengen van de Vlaamse schuur.

De laatste gebruiker was een kunstenaar die er kamers in had gemaakt en een atelier. Die constructie is verwijderd, zodat er weer een echte schuur staat en vrij zicht is op het gebint. Ook kun je hier goed zien hoe je vroeger van de ene kant de schuur in en

de andere kant kon uitrijden om hooi of andere oogst te lossen.

„Het is de laatste Vlaamse schuur op het landgoed. Ik wil hem graag behouden. Vorig jaar heb ik er een nieuw rieten dak op laten leggen”, vertelt ze.

Aan een zijde zijn raampartijen gemaakt. Die moeten er ook uit, want die zijn niet origineel. Ook een praktische, maar historisch onverantwoorde ingang voor de hond en halvemaa-raampjes verdwijnen”, vertelt ze.

En dan worden de wanden opnieuw met planken beslagen, gepotdekseld. Dat betekent dat de planken, in de lengte, een stukje op elkaar liggen.

Boerderij zet zich in voor behoud erfgoed

schuur, een kostbaar schilderij

• Architect Toon Oomen vertelt de leden van Stichting de Brabantse Boerderij hoe hij de Vlaamse schuur tot woning heeft verbouwd en daarvoor ook het erf heeft aangepast. foto's Ron Magjelse/het fotoburo

Strijbeekseweg 21a, Ulvenhout

Architect Toon Oomen heeft zich, met veel respect voor de schuurvorm, uitgeleefd op de prachtige Vlaamse schuur en het omliggende erf.

Het is een woonhuis geworden voor zijn dochter. „De constructie is ongemoeid gelaten.” Geen dakkapel! De schuur uit 1838 is afgescheiden van de boerderij die een rijksmonument is. De schuur is gemeentelijk monument. De vorige bestemming was paardenstal, betonblokken zijn weer vervangen door hou-

ten wanden. Oomen vertelt gloedvol over zijn inzet om de kenmerken van de schuur te behouden, maar de bewoonbaarheid te vergroten. Zo zijn de vloer van de woonkamer en het terras verlaagd, zodat de bewoners onder de rieten kap door konden kijken.

„De hoofdeurop heb ik gebruikt voor de entree en het is nu een rustiek plaatsje. Hier zie je alle balken van de kapconstructie. In de schuurwoning zijn de staanders van de gebinten zichtbaar

gebleven”, doceert Oomen. Een fotoboek vol detailfoto's bewijst de liefde die in de omvorming is gestoken. Een prachtig voorbeeld van herbestemming.

Op de website www.stichtingdebrabantseboerderij.nl is veel informatie te vinden over de Vlaamse schuur en boerderijen.

Ook het boek van George Dirven uit Bavel over traditionele boerenlandschappen.

Blauwhoefsedreef 1, Teteringen

„Ik zie mijn Vlaamse schuur als een kostbaar schilderij”, beschrijft Geert van der Wijst een van de grootste schuren in de regio. Deze is gebouwd bij rijksmonument de Blauwe Hoeve, zo genoemd naar de wapenkleur van Albert Theodorus baron van Wassenaar, die de hoeve in 1749 kocht.

Een schilderij dus. En dat is nog maar de buitenzijde. Binnen overspannen zes gebinten op een rij een vloer van 32 bij 12 meter. De prachtig uitgelichte majestueuze kapconstructie lijkt wel een kathedraal. De dorpstimmerman uit de zeventiende eeuw heeft zich niet ingehouden. Hier is te zien wat de lek van buitenaf niet durft vermoeden. De gebinten, telkens twee staanders en een ligger, zijn met ankerkoppelingen en pen-gatverbindingen muur-

vast verbonden. Het gebint draagt de kapconstructie, een georkestreerd precisiewerk van spanten, blokkelen, kreupele stijlen, korbelen en gordingen. De constructie geeft geen krimp. „Een heerlijk stille plek als het stormt”, vertelt Van der Wijst die met zijn vrouw Lous in 1972 eigenaar werd van de hoeve. „De Vlaamse schuur was ballast”, grapt hij. In 1974 vloog bij een storm een deel van het rieten dak weg. Vernieuwde ribben aan de zuidkant en een nieuw rieten dak maakten de schuur als 'oud'. Het gebint is origineel uit de 17e eeuw. De hoeve is te koop. „Ter overname”, corrigeert Geert van der Wijst. „We zoeken een eigenaar met dezelfde liefde. Dit soort ensembles is Brabants goed en moet overeind blijven. Daar zou een fonds voor moeten zijn.”

• Het interieur van de Vlaamse schuur bij historische boerderij de Blauwe Hoeve van Geert van der Wijst (geheel rechts). Verder v.l.n.r. George Dirven, Pieter Parel en Pedro Schamp.

• Nu de boerderij is gerestaureerd, komt de schuur aan de beurt. Deze is voorlopig beschermd met golfplaat.

Kloosterstraat 29, Chaam

Jack en Mariette Rombouts zijn de trotse eigenaar van de gerestaureerde langgevelboerderij uit 1825 aan de Kloosterstraat 29 in Chaam. De Vlaamse schuur, een schop (voor opslag materiaal) en een bakhuisje sieren het erf.

De familie Rombouts boerde hier al twee generaties terug. Kleinzoon Jack nam de boerderij over en knapte deze geheel in oude stijl op. De Vlaamse schuur is het volgende project. „Samen met een aannemer en de bouwploueg, een vriendenclub, die vaak op woensdag- en zaterdagochtend koffie komt drinken. Mét worstenbrood.” In de schuur is het aarddonker. Vorig jaar heeft Rombouts de schuur waterdicht gemaakt door golfplaten op het rieten dak te leggen. Zo zijn de houten dragers, gebinten, in ieder geval beschermd. De fliets van de fotograaf belicht slapend schoon uit vervlogen tijden.

In de vreedzame, landelijke omgeving tussen het teruggefokte Chaamse hoen is het leven goed. Want Jack Rombouts is ook fervent fokker en secretaris van de Chaamse Hoenderclub.